

TÜRKÇE KAMU YÖNETİMİ TERMINOLOJİSİNDE KRONİK BİR SORUN: İDARE / YÖNETİM AYRIMININ EKSİKLİĞİ

Çağrı Çolak¹

¹ Trabzon Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Trabzon,
Elmek: cagricolak@trabzon.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5806-9084

Özet

Birbiriyle yakın anlamlı olmakla birlikte aralarında birtakım küçük farklar bulunan kavramların aynı sözcükle ifade edilmeleri terminolojik açıdan önemli sorunlara yol açabilmektedir. Türkçe kamu yönetimi terminolojisinde bunun en belirgin örneklerinden birini “yönetim” sözcüğünün kullanımı oluşturmaktadır. Bu sözcük, hem bürokrasi yönelimli “administration”, hem de işletmecilik ve özel sektör yönelimli “management” anlamında kullanılmaktadır. Oysa etimolojik ve semantik açılardan incelendiğinde bu iki terimin genellikle eş anlamlı kabul edilmelerine rağmen, bazı yönleriyle ayrıştıkları gözlemlenmektedir. Dolayısıyla bu terimlerin her koşulda aynı sözcükle karşılanması, akademik ve bürokratik yazında sorunlara yol açma potansiyeli taşımaktadır. Buradan hareketle, çalışmada söz konusu durumun yol açtığı kavram karışıklıklarına odaklanılmakta ve bunların çözümü için bürokrasi yönelimli anlama karşılık gelen “idare” teriminin kullanılması suretiyle idare / yönetim ayrımının içselleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İdare, Yönetim, Kamu Yönetimi, İşletmecilik

THE CHRONIC PROBLEM OF TURKISH PUBLIC ADMINISTRATION TERMINOLOGY: THE LACK OF ADMINISTRATION / MANAGEMENT DISTINCTION

Abstract

Expressing the concepts that are closely related but separated by some nuances with the same word can cause important problems in terms of terminology. One of the most prominent examples of this in Turkish public administration terminology is the use of the word “yönetim”. This word is used for both bureaucracy-oriented “administration” and managerialism and private sector-oriented “management”. However, when examined in terms of etymological and semantic explanations, it is observed that although these two terms are generally considered synonymous, they differ in some aspects. Therefore, expressing them with the same word under all circumstances has the potential to cause problems in academic and bureaucratic literature. From this point of view, the study focuses on the conceptual confusion caused by the situation in question, and it is suggested to internalize the administration / management distinction to solve them by using the term “idare”, which corresponds to the bureaucracy-oriented meaning.

Keywords: Administration, Management, Public Administration, Managerialism

1. Giriş

Yaşamış (1997: 1), Türk İdare Dergisi'nin 417. sayısında yayımlanan “Kamu Yönetimi Kuramında ve Uygulamasında Yeni Gelişmeler: ‘Administration’dan ‘Management’a” başlıklı çalışmasının giriş sayfasında aşağıdaki özür dipnotuna yer vermiştir:

Yazılarında yabancı kökenli kelimeler kullanmaktan hoşlanmayan ve arz bir Türkçenin çok zor kavram ve düşünceleri bile en iyi şekilde açıklayabileceğine inanan bir araştırmacı, bilim adamı ve yazar olmama karşın bildirin başlığında ve içeriğinde iki yabancı kökenli kelimeyi sıklıkla kullanmak zorunda kaldım. Ne yazık ki, aradan geçen uzun yıllara karşın Türk kamu yönetimi kuramcıları “administration” ve “management” ve hatta “government” kelimeleri arasındaki anlam farklılaşmasını gösterecek Türkçe karşılıklar geliştiremediler. Bu zorunluluktan ötürü okuyuculardan içtenlikle özür dilerim.

Söz konusu terminoloji sorununa değinen bir diğer isim Ömürgönülşen (2003: 56) ise İdarecinin Sesi Dergisi'nin 96. Sayısında yayımlanan “İdare Terimi Niçin Korunmalı ve Yaşatılmalıdır” başlıklı makalesinde bu sorunun arka planına ilişkin ilginç tespitlerde bulunmuştur. Anlam açısından aralarında birtakım küçük farkların bulunduğu “administration” ve “management” terimlerinin yalnızca Türkçe olması gerekçesiyle “yönetim” sözcüğü ile karşılandığını belirten Ömürgönülşen (2003: 56), “idare” teriminin bilim dilinden dışlanması Arapça kökenli olmasından kaynaklandığını ve söz konusu dışlanmanın kamu yönetimi terminolojisinde sorunlara yol açtığını ileri sürmüştür.

Gerçekten de kamu yönetimi terminolojisinin en temel kavramları olan “administration” ve “management” terimlerinin, Türkçede “yönetim” sözcüğüyle karşılık bulması, bir yandan akademik yazında kavram karmaşasına yol açmakta, diğer yandan ise akademi ve bürokrasi terminolojileri arasında tutarsızlıkların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Akademik yazındaki kavram karmaşasını ortaya koymak için verilebilecek en kilit örnek, kamu yönetimi alanındaki en prestijli eserlerden biri olan Hughes'ın (1994) “Public Management and Administration” başlıklı kitabının Türkçe çevirisidir. Genel eğilim izlendiği

takdirde kitabın “Kamu Yönetimi ve Yönetimi” gibi saçma bir şekilde çevrilmesi gerekecekti. Ancak bu saçmalığın önüne geçilmesi için izlenen yol, daha tehlikeli sonuçlara yol açma riski taşımaktadır. Çünkü Hughes'ın (2014) kitabı Türkçeye “Kamu İşletmeciliği & Yönetimi” şeklinde çevrilmiştir. Böylelikle kavram karmaşasına bir de “işletmecilik” terimi eklenmiştir. Öte yandan, bilim dilinde neredeyse hiç kullanılmayan “idare” teriminin bürokratik yazında kullanıldığına tanıklık edilmektedir. Ancak bu kullanımlarda yapısal-organik veya işlevsel-fonksiyonel anlamlara göre bilinçli bir ayrıma gidilmemesi, yine terminolojik sorunları artıran bir faktör olarak dikkat çekmektedir.

Bunların ışığında çalışmada ilk olarak, “idare”, “yönetim”, “administration” ve “management” sözcüklerinin etimolojik kökenlerine yer verilmiş, ardından söz konusu sözcüklerin anlamları karşılaştırılmıştır. Ulaşılan bulgular çerçevesinde idare / yönetim ayrımının eksikliğine yol açan nedenler açıklanmış ve bunların sonucunda ortaya çıkan sorunlar sıralanmıştır. Sonuç bölümünde ise genellikle akademik yazından dışlandığı görülen “idare” sözcüğünün, “administration” terimine karşılık olarak kullanılması suretiyle idare / yönetim ayrımının içselleştirilmesi önerilmiştir.

2. Yöntem

Bu çalışmada “idare” ve “yönetim” ile İngilizcedeki karşılıkları olan “administration” ve “management” terimleri etimolojik ve semantik analiz yöntemleriyle karşılaştırılmıştır. Bu iki analiz, sözcüklerin kökenlerini ve anlamlarını izlemek için kullanılan yöntemlerdir. Etimolojik analiz, sözcüklerin kökeninin tarihsel oluşum üzerinden incelenmesidir (Hosseini vd., 2012). Svensen (1993: 189), sözcüklerin kökenine ilişkin bilgilerin, aynı zamanda onların tarihine ışık tuttuğunu ve böylece yakın anlamlı sözcükler arasındaki benzer ve farklı yönlerin ortaya çıktığını belirtmektedir.

Semantik analiz ise karşılaştırmalı olarak sözcüklerin anlamlarına odaklanılan ve bunlarda zaman içinde meydana gelen gelişim ve değişikliklerin incelendiği bir yöntemdir (Kasapoğlu, 2013: 107). Özellikle kavram karmaşasının yaşandığı durumlarda semantik analiz sayesinde söz konusu soruna yol açan unsurlar objektif ve bilimsel kriterlere dayanılarak giderilebilmekte ve böylelikle sözcüklerin ve onlarla kurulan cümlelerin vermek istediği mesajlar daha doğru anlaşılabilir (Kasapoğlu, 2013: 114). Bu araştırmanın temelinde de bir kavram karmaşası yer

aldığı için çalışmada bu iki yöntem tercih edilmiş ve bu çerçevede söz konusu terimlerin köken ve anlamları arasındaki farka değinilmiştir.

Son olarak idare / yönetim ayrımının eksikliği iddiasını güçlendiren verilere ulaşmak için doküman analizi yönteminden faydalanılmıştır. Bu yöntem, anlam çıkarmak, anlayış kazanmak ve ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesi ve yorumlanmasını gerektirmektedir (Bowen, 2009: 27). Bu bağlamda gerek akademik yazındaki bilimsel çalışmalar gerekse bürokratik yazındaki hukuki metinler doküman olarak seçilerek incelenmiş ve idare / yönetim ayrımının eksikliğine ilişkin iddialar bu dokümanlara dayandırılmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. Etimolojik Analiz: İdare-Yönetim ile Administration-Management Terimlerinin Kökenleri

İdare ve yönetim sözcükleri gündelik hayatta genellikle birbiri yerine kullanılmaktadır. Ancak akademik yazında genellikle “yönetim” sözcüğü tercih edilmektedir. Bunun miladı kamu yönetimi bilim dalının Türkiye’deki öncülerinden biri olarak kabul edilen Cemal Mihçioğlu’nun, 1966 yılında Herbert A. Simon, Donald W. Smithburg ve Victor A. Thompson adlı yazarların “*Public Administration*” başlıklı kitabının çevirisinde ilk kez “kamu yönetimi” terimini kullanmasıdır (Ömürgönülşen, 2003: 55). Bu gelişmenin ardından 1960’lardan sonra “idare” yerine “yönetim” sözcüğü tercih edilmeye başlanmıştır. Buradan hareketle Parlak (2013: 1), bu iki sözcük arasındaki durumu halef-selef ilişkisine benzetererek, yönetim sözcüğünün eski Türkçede “idare” olarak kullanıldığını bildirmektedir.

Günümüzde idarenin Arapça, yönetimin ise Türkçe kökenli olması dışında iki sözcük arasında bir fark bulunmadığı yönünde bir kanaat oluşmuştur. Bunun en belirgin örneğine Gözler’in (2019: 8-9) “*Türkiye’nin Yönetim Yapısı (T.C. İdari Teşkilatı)*” adlı kitabında kullandığı ifadelerde rastlanmaktadır:

*Gerek “idare hukuku” derslerinde,
gerekse “Türkiye’nin yönetim yapısı”
derslerinde terim birliği yoktur. “İdare”*

kelimesi yerine yaygın olarak “yönetim” kelimesi de kullanılır. Aynı şekilde bu kelimelerin sıfat şekilleri de aynı yaygınlıkta kullanılmaktadır. Bazı “idari”, bazı de “yönetimsel” sıfatı kullanılır. Örneğin bazı Türkiye’nin idari yapısından bazı de Türkiye’nin yönetimsel yapısından bahsedilir. Bunların arasında anlam bakımından fark yoktur. “İdare” kelimesi Arapça, “yönetim” kelimesi Türkçe kökenlidir. İsteyen “idare”, isteyen “yönetim” kelimesini kullanabilir.

Gözler’in (2019) de belirttiği gibi, “idare” Arapça kökenli bir sözcük olmakla birlikte, “dönme” anlamındaki “*devr*” (دور) kökünün if’âl bâbı¹ kalıbına dönüştürülmesiyle elde edilen “*idârat*”² (إدارة) sözcüğünden türemiştir. Bu sözcük, “döndürme”, “çevirme” ve “yönetme” anlamı taşımaktadır (Sami, 2010: 83). “Yönetim” ise “ön / yön” köküne eklenen “-at, -et” yapım ekiyle oluşan “yönet” fiilinden türemiş Türkçe bir sözcük olarak “yön verme” ve “yönetme işi” anlamı taşımaktadır (Ayman Güler, 2018: 24). Bu açıdan her iki sözcüğün eş anlamlı oluşunda bir sorun gözükmemektedir. Ancak akademik terim olarak aralarında bazı küçük farklar bulunan “administration” ve “management” sözcüklerinin tek bir sözcükle (yönetimle) ifade edilmesi sorunlara yol açabilmektedir. Bu nedenle, söz konusu sözcüklerin de kökenlerinin incelenmesinde fayda vardır.

“Administration” sözcüğü, Latince “*ministro*” (bakmak, ilgilenmek, hizmet etmek) kökünden türemiş ve zamanla “hükmetmek” anlamı kazanmıştır (Charlton, 1984: 1146). Bu açıdan sözcüğün anlamı, “işlerin üstesinden gelme” ve “icrayı yönetme, yürütme ve idare etme”dir (Oxford University, 1961a: 117). Diğer yandan, “management” sözcüğü de tıpkı “administration” gibi Latince kökenli olmakla birlikte, “el” anlamındaki “*manus*” kökünden türediği için ondan farklılaşmaktadır (Glare, 2005: 1076). Buradan hareketle, “management” terimi; atların eğitime, kontrol edilme ve yönetilme şekline –yani insan eli aracılığıyla yönetilme– anlamına dayanmaktadır (Robbins ve ark., 2013: 7). İtalyanca “*maneggio*” (atların eğitimi ve yönetimi) sözcüğü de bu anlamla paralellik arz etmektedir.

Ancak bir diğer görüşe göre sözcüğün Fransızca “liderlik” anlamına gelen “*manège*” köküne de ilişkisi bulunmaktadır (Stivers, 2003: 216). Her iki

¹ Arapçada mastarlar “mücerred” (soyut, basit, simple) ve mezidünfih (arttırılmış, harf eklenmiş, augmente) olmak üzere ikiye ayrılırlar. Mücerred mastarlar, semâi (iştilerle öğrenilen, bir kaideye bağlı olmayan); mezidünfih mastarlar kıyasî (kıyaslanarak bulunan, kaidesi olan) sözcüklerdir (Timurtaş, 2011a: 127-8). Veznin başına hemze ve “ayın” harfinden sonra “elif” eklemeye oluşturulan if’âl bâbında üç harfli (sülasi) mücerred fiil, dört harfli (rûbai) mezidünfih hâle

dönüşmektedir. Böylece yeni fiil ettiren bir manaya kavuşmaktadır (Timurtaş, 2011b: 127).

² “Devr” gibi orta harfde illet harflerden (v, y) biri olan fiillere “ecvef fiil” denir. Bu fiillerdeki if’âl, “if’âlet”e dönüşmektedir. Bu açıdan “idârat” sözcüğünün sonundaki “t” harfi if’âl bâbının ecvef fiil formunu simgelemektedir (Timurtaş, 2011b: 128).

görüşe göre de “management”, birinin kendi inisiyatifi ile işlerin gidişatını yönetme ve kontrol etmesi, yetkiyi ele alması anlamında kullanılmaktadır. Bu bağlamda “administration” ile “management” arasındaki temel anlam farklılığının “hizmet etmek” ile “sonuçları kontrol etmek ya da sonuçları sahiplenmek” arasındaki farkta ortaya çıktığı iddia edilebilir (Hughes, 2014: 27).

3.2. Semantik Analiz: İdare-Yönetim ile Administration-Management Terimlerinin Anlamları

İdare ve yönetim terimleri, Türkçede genellikle eş anlamlı bir şekilde kullanılmaktadır. Türk Dil Kurumu'nun (TDK) sözlüğündeki tanımlar da bu eş anlamlılığı doğrulamaktadır. Söz konusu sözlükte idare sözcüğünün sekiz anlamına yer verilmiştir: Bunlar:

- (1) Yönetme, yönetim, çekip çevirme;
- (2) ülke işlerinin yürütülmesi, kamuya ilişkin hizmetlerin bütünü;
- (3) bir kurum veya kuruluşun yönetildiği yer veya makam;
- (4) bir kurumun işlerini yürüten kurul;
- (5) tutum;
- (6) idare kandili veya lambası;
- (7) hoş görme, göz yumma;
- (8) yetinmedir (TDK, 2005: 935).

Aynı sözlükte yönetim:

- (1) Yönetme işi, çekip çevirme, idare ve
- (2) dümen anlamlarında kullanılmaktadır (TDK, 2005: 2196).

Yine Devellioğlu (2008: 409) tarafından hazırlanan Osmanlıca sözlükte idare, sekiz anlamda kullanılmaktadır:

- (1) Döndürme, döndürülme, çevirme, çekip çevirme;
- (2) kullanma, becerme;
- (3) tutum, yerinde harcama;
- (4) yetme, yeter olma;
- (5) memleket işlerinin çevrilmesi;
- (6) bir yeri çekip çevirenlerin hepsi;
- (7) birinin bir işi çekip çevirdiği yer;
- (8) ışığı az olan küçük lamba.

Bu anlamlar üzerinden de bir değerlendirme yapıldığında idare ve yönetim sözcüklerinin eş anlamlı olduğu görülmektedir. Bununla paralel olarak, Türkçe kamu yönetimi yazınında da bu iki sözcüğün eş anlamlı olarak değerlendirildiğine tanıklık edilmektedir. Türkiye’de kamu yönetimi alanının öncü kurumlarından

biri olan Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE) tarafından yayımlanan kamu yönetimi sözlüğünde idarenin tanımı, yönetimdir (2014: 103). Aynı sözlükte yönetim ise üç anlamla açıklanmaktadır:

- (1) Uygun bir ortamda, bir gruba bağlı kişilerin davranışlarını etkileyerek, onların çabalarının ortak bir amaç doğrultusunda istenen sonuçları elde edebilecek biçimde yönlendirilmesi süreci;
- (2) yönetmek işi, bir işi çekip çevirmek, bir topluluğun başında bulunmak;
- (3) bir kurumu yöneten kimselerin tümü (TODAİE, 2014: 265).

Benzer şekilde, Demir ve Acar (2005: 196, 443) tarafından hazırlanan sosyal bilimler sözlüğünde de idare, yönetim sözcüğüyle ifade edilmekte; yönetim ise “mevcut kaynakları ortak bir amacı gerçekleştirmek için kullanan insanların etkinliklerinin, söz konusu amacın en kısa zamanda ve en verimli biçimde elde edilmesini sağlamak amacıyla koordine edilmesi” şeklinde tanımlanmaktadır. Parlak'ın (2011: 331) yayımladığı kamu yönetimi sözlüğünde de birden çok kişinin belirli bir amaç için yürüttükleri organize faaliyetler, idare ya da yönetim olarak adlandırılmaktadır.

Öte yandan, idare ile yönetim sözcüklerinin farklı olduğuna dolaylı yoldan vurgu yapan görüşler de mevcuttur. Bunlar arasında en bilineni, Süleyman Demirel'in meşhur veciz sözüdür: “*Türkiye yönetilmez, idare edilir*” (Arslan, 2019). Demirel'in bu ifadesinin geçtiği konuşmanın bir bölümü, 16 Haziran 2016 tarihli Hürriyet gazetesinde Hulusi Turgut tarafından şu şekilde aktarılmaktadır:

Türkiye’de iktidar olmak, rodeoya benzer; at üstünde durmak sanattır. Hâl böyle olunca, “Türkiye yönetilir mi, yoksa idare mi edilir?” meselesi önümüze çıkıyor. Yönetim denilince, akla biraz zorlama gelir. İdare etme eyleminde ise, hoşgörü ve rıza vardır. Yönetimde, etnik ve inanç farklılıkları ile siyasi tercihlere saygı duyulursa, halk işine bakar. Saygı olmazsa, kargaşa başlar. Hâl böyle olunca, ülke yönetmeye değil, idare etmeye talip olmalıyız. Özetle; Türkiye birliği, “zor”a dayanmaz; “rıza”ya dayanır.

Bu demeç, idare ile yönetim sözcükleri arasındaki farkın baskı / hoşgörü ikileminden hareketle açıklandığını göstermektedir. Gazeteci Ertuğrul Özkök ise 8 Ocak 1999 tarihinde yayımlanan aşağıdaki yazısında bu ayrımı başka bir temel üzerinden yorumlamaktadır.

Yönetme kavramı, rasyonel bir anlayışa dayanır. İdare etme ise Doğu ülkelerinde görülen, daha çok duygulara dayalı bir siyaset biçimidir. Türkiye'yi sadece rasyonel, akılcı kurullarla yönetmeye kalkarsanız siyasi hayatımız uzun sürmez.

Özkök'ün yazısında ise farkın temeli geleneksellik / modernlik ya da romantizm / realizm ekseninde ifade edilmektedir. Ancak gerek Demirel'in demecini gerekse Özkök'ün yorumlarını etimolojik veya semantik açıdan destekleyen herhangi bir bulguya rastlanılmamaktadır. Diğer yandan, Türkçe akademik yazında da söz konusu iki sözcük arasındaki farka vurgu yapan görüşler mevcuttur. Bu bağlamda Özer (2014: 198, 584), editörlüğünü üstlendiği yönetim sözlüğünde, idareyi devletin belirli bir tür kuruluşları ve faaliyetleri, yönetimi ise hem özel hem de kamu kurumlarının yönetimini içeren geniş kapsamlı bir olgu olarak tanımlamaktadır. Benzer bir bakış açısıyla kurgulanan diğer bir kamu yönetimi ansiklopedisinde Şanlı Atay (2018: 355), idarenin, faaliyet ve onu yerine getiren kuruluş bağlamındaki anlamlarına vurgu yaparken; Kocaoğlu (2018: 829) ise yönetimin, idarenin hukuki statüsünden çok, fiilen nasıl işlediği ile ilgilendiğini belirtmektedir.

Bu görüşlerin arka planında, muhtemelen Batı yazınında yönetimin karşılığı olarak birden fazla kavramın olması ve bunların farklı yönetim olguları için kullanılması yer almaktadır. Örneğin; yönetim teriminin, kamusal alanı ifade ettiğinde "administration", özel alanı simgelediğinde ise "management" kavramıyla karşılandığı görülmektedir. Ayrıca bunların dışında devlet veya hükümet yönetimi denildiğinde "government", genel bir yönetim kavramlaştırması için ise "direction" sözcüğü tercih edilmektedir (Parlak, 2011: 331). Bu durum göz önünde bulundurulduğunda, aradaki fark için sözcüklerin İngilizce karşılıklarının da irdelenmesi zorunlu hâle gelmektedir.

Oxford İngilizce Sözlükte "administration" kavramı için yedi anlama yer verilmektedir (Oxford University, 1961a: 117-8):

- (1) Herhangi bir ofisi idare etme veya hizmet verme eylemi;
- (2) icra, yürütme;
- (3) herhangi bir işletmenin yönetimi;
- (4) kamu işlerinin idaresi;
- (5) yürütme erki, bakanlıklar, hükümet;

³ Bu çağrışımla paralel olarak Robertson (2004), "administration" teriminin, yürütme organının siyasi kısmına atıfta bulunduğunu öne sürmektedir. Örneğin; "Bush Administration". Siyasetçiler ve yöneticiler arasında daha keskin bir ayrım yapıldığı bazı ülkelerde

(6) vefat eden bir kişinin mal varlığının bir uygulayıcı veya yönetici tarafından idaresi;

(7) başkalarına muafiyet, uygulama izni vb. bir şey sağlama imkânı.

Aynı sözlükte, "management" kavramı için ifade edilen anlamlar ise şu şekilde sıralanmaktadır (Oxford University, 1961b: 106):

- (1) Nesnelere veya kişileri yönetme işi veya tarzı;
- (2) bir amacı gerçekleştirmek için yapmacılık, sağduyu veya zekâ kullanımı;
- (3) müzakere;
- (4) yönetme gücü, yönetsel beceri, yaratıcılık;
- (5) bir kişiye karşı gösterilen hoşgörü veya ilgi;
- (6) herhangi bir kurum veya işletmenin yönetim organı.

Her iki sözcük karşılaştırıldığında bir yakın anlamlılığın, hatta bazı noktalarda eş anlamlılığın varlığı dikkat çekmektedir. Ancak bununla birlikte, ilkinin daha çok kamusal, ikincisinin ise özel alandaki eylemleri simgelediği açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Nitekim Batı yazınında da bu varsayım kabul görmektedir. Örneğin Bhatta (2006: 16-7), "administration versus management" başlıklı ansiklopedi maddesinde, iki sözcüğün, devlet dairelerine ve diğer kamu sektörü kurumlarına verilen rollerle ilgili olarak birbirinden farklılaştığını öne sürmektedir. Buna göre "administration", bir görevi, ilkeyi veya organizasyonu sırasıyla uygulama, yürütme veya yönetme eylemini; "management" ise belirli hedefleri karşılamak için kaynakların en uygun (etkin ve verimli) şekilde kullanılması arayışını ifade etmektedir. Dolayısıyla belirlenen örgütsel hedeflere ulaşmak bağlamında ilki daha pasif, ikincisi ise daha aktif süreçlere vurgu yapmaktadır (Bhatta, 2006: 16-7). Hatta bu aktif süreçlerin arasında matematik, istatistik, karar teorisi, ekonometri, yöneylem araştırması, oyun teorisi, endüstri mühendisliği ve sistem teorisi gibi alanlardan birtakım unsurlar yer almaktadır (Keams, 2018: 3879).

Benzer bir ayırımdan Stivers (2003: 214) da söz etmektedir. Ona göre, "administration"; bir resmî eylemi, kamu görevinin yerine getirilmesini, idarenin bir başkası adına yürütülmesini veya hizmet etmesini ve özellikle "hükümetin ayrıntılarının gerçekleştirilmesini" ifade etmektedir. Yani açık bir şekilde, kamuya hizmet etmeyi ve kamu adına hareket etmeyi içeren bir çağrışımlı vardır.³ Buna karşın "management", iş ilişkilerinin yürütülmesini, insanlarla veya olaylarla başa çıkma /

bu terim, yalnızca kamu hizmetini veya bürokrasiyi tanımlayabilmektedir. Özetle, terim; yarı-devlet kurumlarının, kamulaştırılmış endüstrilerin ve yerel makamların idaresinde olduğu

müzakere etme becerisini ima ediyor gibi görünmektedir. Buradan hareketle, “administration” teriminin kamu sektöründeki görev ve yetkileri, “management” teriminin ise özel sektördeki uygulamaları çağrıştırdığı iddia edilebilir (Çolak, 2020: 7). Üstelik kamu yönetimi alanında 1980’lerle birlikte yaşanan dönüşümün tam da bu terimler üzerinde okunabilmesi, bu iddiayı güçlendirmektedir.

Özellikle 1970’lerde azınlıkların görüşlerini dikkate alarak sorunlarını çözmek, kamu harcamalarını kontrol etmek ve istikrarlı bir ekonomik büyümeyi sağlamak konularında kamu idarelerinin başarısız olmalarının sorumlusu olarak “administration” zihniyeti görülmüştür (Pyun ve Gamassou, 2018: 245). Bu nedenle, sonraki süreçte ana vurgunun “administration” teriminden “management” terimine kaydığına tanıklık edilmiştir. Aynı zamanda bu bir paradigma değişimini de sembolize etmektedir (Çolak, 2019: 518). Dunleavy ve Hood (1994: 9) da kamu idaresi veya yönetimi teriminin kullanımında “public administration” yerine “public management” teriminin tercih edilmesini, kamu sektörünün devrimci dönüşümü ile ilişkilendirmişlerdir. Nitekim Learnmonth (2005: 618), bu terimlerin kamu sektörü dönüşümünü körükleyen söylemsel kaynaklar olarak anlaşılması gerektiğine vurgu yapmıştır.

Kaldı ki, “public administration” kavramı, kamu yönetiminin geleneksel ve bürokratik yönüne vurgu yapılarak yasalar, düzenleyici işlemler, mahkeme kararları ve tüm bunların oluşturulma yöntemlerine ve uygulamalarına ilişkin örgüt ve faaliyetleri ön plana çıkarmaktadır. Oysa “public management”, kamu kuruluşlarının iç işleyişlerine ilişkin planlama, örgütsel süreklilik, bilgi dizgeleri, insan kaynakları yönetimi ve performans denetimi gibi uygulamalara atıfta bulunmaktadır (Ergun, 2015: 14). Yani ilki, politikaların eyleme geçirilme süreçleri ve ofis yönetimi ile ilgili prosedürler üzerine odaklanırken; “public management”, bunlara ek olarak, maksimum verimle hedeflere ulaşmayı da içermektedir (Hughes, 2014: 28).

Özetle, gerek “idare” ve “yönetim”, gerekse “administration” ve “management” kavramları arasında benzer ilişkiler bulunmaktadır. Tanımları karşılaştırıldığında bazı noktalarda eş anlamlı, bazılarında ise yakın ancak farklı anlamlı oldukları görülmekte ve bu

farkın genel olarak kamu / özel ayrımında belirgin hâle geldiği gözlemlenmektedir. Batı yazınında bu ayrım gözetilerek terimler kullanılmakta⁴, ancak Türkçe yazında aynı hassasiyete rastlanmamaktadır. Dolayısıyla, birtakım farklarla birbirinden ayrılan “administration” ve “management” terimlerinin Türkçede tek bir sözcükle (yönetimle) ifade edilmesi, Türkçe kamu yönetimi terminolojisinde sorunlara yol açmaktadır.

3.3. İdare / Yönetim Ayrımı Eksikliğinin Yol Açtığı Sorunlar

Görüldüğü üzere, her iki sözcüğün de bazı anlamlarında birbirlerine atıfta bulunmaktadır. Bununla birlikte, iki sözcüğün eş anlamlı olması, her koşulda birbirlerinin yerine kullanılabilecekleri anlamı taşımamaktadır. Örneğin, kara ve siyah sözcükleri eş anlamlıdır. Buradan hareketle, olumsuz koşulların olduğu bir zaman dilimini ifade etmek için kullanılan “kara gün” yerine “siyah gün” denilememektedir. Benzer bir örnek, “idare” ve “yönetim” sözcükleri kapsamında da verilebilir. Bilindiği gibi, idare sözcüğünün yetinme anlamı da bulunmaktadır. Buna dayanarak, “elimdekiyle idare ederim” cümlesindeki anlamın “elimdekiyle yönetirim” tabiriyle ifade edilemeyeceği aşikârdır.

Batı dillerinde “administration” ve “management” olarak ayrılan kavramların her ikisi de Türkçede yönetim sözcüğüyle karşılanmaktadır (TODAİE, 2014: 265). Bu kullanım şeklinin kökeni, yabancı dillerdeki terimlere Türkçe karşılıklar bulunması amacıyla TODAİE bünyesinde oluşturulmuş olan Terim Komitesinin aldığı kararlara dayanmaktadır. 1953 yılında gerçekleştirilen toplantıda, her iki terim için de “idare” kavramının kullanılması kararlaştırılmıştır. Bunun sonucunda özel sektör ve işletme yönelimli kavramlar için de “idare” tabiri kullanılmıştır. Örneğin; iş idaresi, insan kaynakları idaresi, işletme idaresi vb. 1960’lara gelindiğinde ise dilde arılaşma yöneliminin de etkisiyle “idare” teriminin kullanımından vazgeçilmiş ve her iki terim için de “yönetim” kavramı kullanılmaya başlanmıştır. Hatta bu doğrultuda o zamana değin “amme idaresi” olarak geçen temel ifade, yerini “kamu yönetimi”ne bırakmıştır. Bu eğilim zaman içinde akademik çevrede de genel kabul görmüştür (Ömürgönülşen, 2003: 55).

gibi, kararların uygulanması ve bir ülkenin hükümetinin organize edilmesi süreciyle ilişkilidir (Robertson, 2004: 4-5).

⁴ Bunun en belirgin örneğini kamu yönetimi alanındaki prestijli dergilerin isimlerinde görmek mümkündür. “Administration” teriminin geçtiği bazı dergi adları ve kuruluş tarihleri şu şekildedir: *Public Administration* (1922), *International Review of Administrative Sciences* (1927), *Public Administration Review* (1940), *Administration & Society* (1969), *International Journal of Public Administration* (1979), *Administrative Theory & Praxis* (1979). 1980’lerde kamu yönetimi alanında yaşanan

dönüşüm sonrasında kurulan ve isimlerinde “management” terimini kullanan dergiler ise şunlardır: *International Journal of Public Sector Management* (1988), *Public Money & Management* (1988), *International Public Management Journal* (1997), *Public Management Review* (1999). Ayrıca kamu yönetimi alanının en popüler kitaplarından biri olan Owen E. Hughes’ın eserinin “*Public Management / Administration*” ismini taşıması ve eserin içeriğinde bu iki terim arasındaki farka ayrıntılı bir şekilde değinilmesi, yine bu bağlamda değerlendirilebilecek örnekler arasında yer almaktadır.

Kamu yönetimi terminolojisinin en temel terimleri olan “administration” ve “management” terimlerinin, Türkçede “yönetim” sözcüğüyle karşılık bulması, bir yandan akademik yazında kavram karmaşasına yol açmakta, diğer yandan ise bürokrasi ve akademi terminolojileri arasında tutarsızlıkların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Akademik yazındaki kavram karmaşası, kendisini farklı şekillerde gösterebilmektedir. Bazen bir kamu yönetimi yaklaşımının Türkçedeki karşılığı bazense akademik kurumların programlarında yer alan ders ve kitapların adı, söz konusu karmaşa ve tutarsızlığı yansıtabilmektedir. Aşağıda kamu yönetimi alanındaki bazı model ve yaklaşımlarının İngilizce ve Türkçe karşılıkları yer almaktadır:

Classical Public Administration (Geleneksel Kamu Yönetimi)

Human Resource Management (İnsan Kaynakları Yönetimi)

Total Quality Management (Toplam Kalite Yönetimi)

Yukarıdaki örneklerde bu iki terimin “yönetim” sözcüğüyle karşılanması, anlam açısından hatalı olmakla birlikte, herhangi bir karışıklığa yol açmamaktadır. Ancak bu kullanımın, belirgin bir şekilde kavram karmaşasına neden olduğu durumlar da mevcuttur. Aşağıdaki model ve yaklaşımlar bu bağlamda değerlendirilebilir:

New Public Administration: 1970’lerde Dwight Waldo, H. George Frederickson ve Frank Marini gibi isimlerin öncülüğünü yaptığı, kamu yönetiminde eşitlik, adalet ve hakkaniyet gibi değerlerin yerleşik hâle gelmesine odaklanan bu hareketin temelini; 1968’de Syracuse Üniversitesi’nde düzenlenen Minnowbrook Konferansı oluşturmaktadır. Bu konferansta, kamu yönetiminin toplumun dezavantajlı kesimlerine duyarsız kalmaması ve onların ihtiyaçlarına yanıt verebilecek bir forma dönüştürülmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Waldo, 1968; Marini, 1971; Frederickson, 1976).

New Public Management: 1990’larda Christopher Hood, Christopher Pollitt, David Osborne ve Ted Gaebler gibi teorisyenlerin ortaya koyduğu, piyasa ve özel sektöre ilişkin değerlerin kamu yönetimi alanına entegre edilmesini öngören yeni sağ düşüncenin yönetim alanındaki uzantısı olan bu yaklaşım; geleneksel kamu yönetiminin temel unsurları olan bürokrasi ve hiyerarşi

yerine serbest piyasa, esnek yapılar, özel sektör yönetimi, deregülasyon ve girişim özgürlüğünü ön plana çıkarmaktadır (Hood, 1991; Osborne ve Gaebler, 1992; Pollitt ve Bouckaert, 2000).

Gerek ortaya çıkış tarihleri gerekse odaklandıkları konular açısından birbirinden farklı olan bu iki yaklaşım, Türkçede çoğu zaman Yeni Kamu Yönetimi (YKY) ifadesiyle nitelendirilmektedir. Ancak bu farklı iki yaklaşım için aynı ifadenin kullanılması, kavram karmaşasını da beraberinde getirmektedir.⁵ Örneğin; YKY ile 1970’lerde daha hakkaniyetli bir idare yapısının kurulmasına vurgu yapan sol düşünce tarzı mı, yoksa 1990’larda minimal devleti ön plana çıkaran ve kamu hizmetinin büyük bir çoğunluğunun özel sektöre devredilmesini öneren yeni sağ yaklaşım mı ifade edilmektedir? Daha sonra bu karışıklığın önüne geçmek için “new public management” yaklaşımı, akademik yazında “yeni kamu işletmeciliği” ifadesiyle yer bulmaya başlamıştır. Böylece “public administration” (kamu yönetimi) ile “public management” (kamu işletmeciliği), “işletmecilik” teriminin kullanılması suretiyle ayrılmıştır. Ancak Türkçe kamu yönetimi yazınında kavram kargaşasına son vermek amacıyla atılan bu adım, yeni kavramsal sorunlara yol açmıştır (Çolak, 2020: 8). Çünkü “işletmecilik” teriminin İngilizcedeki karşılığı “managerialism” kavramıdır. Yani bu kez de “management” ve “managerialism” terimleri, tek bir sözcükle (işletmecilikle) karşılık bulmaya başlamıştır.

Diğer yandan, akademik kurumların programlarında yer alan ders ve kitapların adlarında da söz konusu karmaşa ve tutarsızlıkların izine rastlanmaktadır. Bazı karşılıkları açısından eş anlamlı olan bu iki sözcüğün, net bir şekilde birbirinden farklılaştıkları anlamlarda da ortak kullanımları sorunludur. Bunun en belirgin örneği, idare hukuku ve idari yargı alanlarında görülmektedir. İdare hukuku, kamu yönetimiyle ilgili prosedürler, yetki ve eylemlerle ilgilenen, diğer bir deyişle, yürütme organı görevlilerinin yetki kullanımını düzenleyen hukuk dalıdır (Routh, 2011: 13). Bu bağlamda idare hukukunun, “administration” bağlamında kullanıldığı, hatta “management” anlamıyla ilgisinin olmadığı açıktır. Zira bu alanın İngilizce karşılığı “administrative law” olmakla birlikte, “managerial law” şeklinde bir kullanımı söz konusu değildir. Ancak buna rağmen bazı üniversitelerdeki yürütülen ders adları ve okutulan ders kitaplarında “yönetim hukuku” ve “yönetsel yargı” gibi isimlere rastlanmaktadır.⁶ Bu açıdan

⁵ “New Public Management” modelini “Yeni Kamu Yönetimi” olarak isimlendiren çalışmalar için bkz. Bilgiç (2008), Karaçor ve Oltulu (2011), Çevikbaş (2012), Lamba (2014) ve Özer (2015); “Yeni Kamu İşletmeciliği” olarak isimlendiren çalışmalar için bkz. Leblebici vd. (2001), Akdoğan (2007), Köseoğlu ve Sobacı (2015), Saylam (2019) ve Göçoğlu ve Gündüz (2020).

⁶ Örneğin; Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin Maliye ve İktisat bölümlerinde “İdare Hukuku” olan dersin adı, Kamu Yönetimi bölümünde “Yönetim Hukuku”dur. Hatta Kamu Yönetimi bölümünün ikinci sınıfında “Yönetim Hukuku” dersi alan öğrenciler, dördüncü sınıfta “İdari Yargı” dersi almaktadır. Bu açıdan fakültede yer alan bölümlerin ders adları arasında olduğu gibi, bölümlerin kendi ders planları içinde de

bakıldığında, söz konusu durumun “total quality management” ve “human resources management” terimlerini sırasıyla “toplam kalite idaresi” ve “insan kaynakları idaresi” şeklinde çevirmekten farklı bir yanı bulunmamaktadır. Bu nedenle “administration” teriminin “management” ile eş anlamlı olmayan anlamları için “idare” sözcüğünün tercih edilmesi, kavram karmaşalarını ve ifade açısından tutarsızlıkları önleyecek bir kullanım olma potansiyeli taşımaktadır.

Yönetim sözcüğünün hem “administration” hem de “management” anlamında kullanımının bir diğer sorunlu yönü, bürokrasi ve akademi terminolojileri arasında tutarsızlıkların ortaya çıkmasıdır. Gerek mevzuat dili gerekse bürokrasi mekanizmasında yer alan bazı kurum isimleri, bu tutarsızlığı gözler önüne sermektedir.

1982 Anayasasının güncel metninde “idare” sözcüğü elli üç, “yönetim” sözcüğü ise otuz altı yerde geçmektedir (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982). Bu kullanımlarda yer alan kalıplar ise aşağıda gösterilmektedir:

İdare: İdare makamları, idare amirleri, idarenin bütünlüğü, merkezi idare, mahallî idare, illerin idaresi, idare mahkemesi, kamu idareleri vb.

Yönetim: Yönetimde istikrar, yönetim organları, yönetim kurulu, yönetim hizmetleri, olağanüstü hâl yönetimi, sıkıyönetim, merkezden yönetim, yerinden yönetim, özel yönetim biçimleri vb.

Görüldüğü üzere, akademik yazında hemen hiç kullanılmayan “idare” sözcüğü, anayasa ve bürokrasi dilinde terk edilmemiştir. Bu durum, akademi ile bürokrasi arasında terim tutarsızlığına yol açmaktadır. Diğer yandan ise idare ve yönetim sözcüklerinin bir arada kullanımında, terimin hangi standartlara göre tercih edildiği belirsizdir. Anayasasının 127. maddesinden örnek vermek gerekirse;

“Md. 127: *Mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.*”

“Mahallî idare” tabirinin geçtiği 127. maddede, “yerinden yönetim” ifadesine yer vermenin bilinçli

yapılıp yapılmadığı bilinmemektedir. Burada idare ve yönetim ayrımının yapısal-organik ile işlevsel-fonksiyonel anlamlar arasındaki farkı ortaya koymak için kullanıldığı öne sürülebilir. Bu bağlamda idarenin yapısal-organik anlama, yönetimin ise işlevsel-fonksiyonel anlama atıfta bulunduğu iddia edilebilir. Ancak 123. ve 126. maddeler bu iddiayı çürütmektedir.

“Md. 123: *İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.*”

“Md. 126: *İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır.*”

İdare terimi, 123. maddede hem yapısal-organik hem de işlevsel-fonksiyonel, 126. maddede ise yalnızca işlevsel-fonksiyonel anlamda kullanılmıştır (Gözübüyük ve Tan, 2016: 17). Demek ki, idare veya yönetim sözcüğünün tercih edilmesinin arkasında semantik derinliği olan bir neden yer almamaktadır. Aynı durum kurum isimleri için de geçerlidir. Aşağıda “idare” sözcüğünün geçtiği bazı kurum isimleri yer almaktadır:

Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı
Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
Gelir İdaresi Başkanlığı
Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
Destekleme İdaresi Başkanlığı

Ancak bununla birlikte, “yönetim” sözcüğünün tercih edildiği kurum isimleri de mevcuttur:

Yerel Yönetim Politikaları Kurulu
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü
Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

Bu isimlerin seçiminde de yapısal-organik ve işlevsel-fonksiyonel anlamda bir ayrımın bulunmadığı görülmektedir. Her ne kadar kurum isimlerinde “idare” sözcüğü yapısal-organik anlamda kullanılmışsa da, aynı anlamın Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü için de geçerli olduğu savunulabilir. Zaten bu kurum, İçişleri Bakanlığı bünyesinde bulunan Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü’nün, 4 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesine alınmasıyla yeniden isimlendirilmiştir. Ancak anayasa metninde sürekli bir şekilde “mahallî idare” olarak ifade edilen bu terimin, ilgili kurumda “yerel yönetim” şeklinde ifade edilmesi de bir başka tutarsızlık olarak dikkat çekmektedir.

tutarsızlıklar söz konusudur (bkz. <http://www.katalog.ktu.edu.tr/>). Öte yandan, ilgili bölümün ikinci sınıfındaki Yönetim Hukuku dersinde önerilen kitabın “İdare Hukuku”, dördüncü sınıfındaki İdari

Yargı dersinde önerilenin ise “Yönetimsel Yargı” ismini taşıması ironik bir durumdur.

Özetle, anlam açısından aralarında birtakım küçük farkların bulunduğu “administration” ve “management” terimlerinin yalnızca Türkçe olması gerekçesiyle “yönetim” sözcüğü ile karşılanması, kamu yönetimi alanında terminoloji sorununa neden olmaktadır. Bu sorun bir boyutuyla akademik, diğer boyutuyla ise bürokratik yazında tutarsızlıklara yol açmaktadır. Bunların önlenemesinin temel koşulu ise idare / yönetim ayrımının her iki alanda da bilinçli bir şekilde tesis edilmesidir.

4. Sonuç

Çalışmada “administration” ve “management” sözcüklerinin köken ve anlamlarına ilişkin saptamaların ardından, bu sözcüklerin Türkçede tek bir sözcükle karşılanmalarının yol açtığı sorunlar, akademik ve bürokratik yazın bağlamlarında sıralanmıştır. Etimolojik analiz sonucunda elde edilen bulgular; “administration” ile “management” terimlerinin her ikisinin de Latinceye dayandığını, ancak sözcüklerin kökünü ilkinde “hizmet etmek”, ikincisinde ise “yönetmek ve kontrol etmek” anlamındaki ifadelerin oluşturduğunu göstermektedir. Buradan hareketle, semantik açıdan da “administration” teriminin hizmet etmek temasıyla paralel olarak kamu sektörü, resmî süreçler, bürokrasi ve hukuki işlemlerle; “management” teriminin ise örgütlerin hedeflere ulaşmadaki işleyişiyle ilgili teknik konularla ilişkili olduğu ortaya çıkmaktadır.

“İdare” ve “yönetim” sözcükleri ise ilki Arapça diğeri Türkçe olmakla birlikte anlam açısından -bazı mecazi kullanımlar dışında- tam olarak örtüşmektedir. Ancak “administration” ve “management” terimlerinin arasındaki küçük farklar, Türkçe kamu yönetimi terminolojisinde idare / yönetim ayrımını gerekli kılmaktadır. Çünkü Latince kökenli bu iki farklı terimin Türkçede aynı terimle karşılanması, akademik terminolojideki model adlandırmalarından ders etiketlerine, bürokratik yazında ise mevzuat dilinden kurum adlarına birçok konuda karmaşıklığın ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır.

19. yüzyıldan 20. yüzyılın son çeyreğine kadar bürokrasi, hiyerarşi, katı kuralcılık, hukukilik ve gayrişahsilik gibi ilkelere atıfta bulunan “administration” terimi ile 1980’lerde serbest piyasa, deregülasyon, esneklik, özelleştirme vb. ekonomik temelli yönetim stratejilerinin kamu yönetiminde yol açtığı dönüşümü simgeleyen “management” terimlerinin Türkçe kamu yönetimi literatüründe aynı sözcükle karşılık bulması; öncelikli olarak alandaki model ve paradigma tartışmalarının sağlıklı bir zeminde gerçekleşebilmesini engellemektedir. Bunun en temel örneği, “Yeni Kamu

Yönetimi” ifadesinin hâlâ hem 1970’lerde sol politik düşüncenin ortaya çıkardığı adalet, eşitlik ve hakkaniyet odaklı bir hareket tarzını hem de 1990’larda Yeni Sağ politik düşüncesinin kamu yönetimi alanındaki tezahürü olan piyasa odaklı yönetim anlayışını ifade etmek için kullanılmasıdır. Aralarında yaklaşık yirmi yıl olan ve temel değerleri ideolojik yelpazenin karşıt uçlarındaki yaklaşımların etkileriyle şekillendirilen bu iki modelin, ikincisine “Yeni Kamu İşletmeciliği” denilerek ayrıştırılması ise ilkinin “Yeni Kamu İdaresi” olarak adlandırılmasından daha zorlama bir hamle olmuş ve bu kez de “management” ile “managerialism” terimlerinin aynı sözcükle karşılanması sorunu ortaya çıkmıştır. Benzer bir sorun, ders ve kitap adları için de geçerli olmuş ve kamu yönetimi bölümü lisans programlarının ders planında çeşitli tutarsızlıklara rastlanmıştır.

Diğer yandan, idare / yönetim ayrımı önerisine temel teşkil eden bir diğer konu ise bürokratik yazındır. İdare terimi, akademik yazındaki gibi mevzuat ve bürokrasi dilinden dışlanmamıştır. Ancak burada da idare ve yönetim terimlerinin bir arada gelişigüzel kullanımı sorun yaratmaktadır. Bu bağlamda gerek mevzuat dilinde gerekse kurum adlarının belirlenmesinde idare / yönetim terimlerinin yapısal-organik ve işlevsel-fonksiyonel anlamlarının birbiriyle karışacak şekilde gelişigüzel kullanımının yol açtığı kavram karmaşası da yine önerilen ayrım sayesinde çözülebilir.

Sonuç olarak, günümüzde gerek akademik gerekse bürokratik yazında “idare” ve “yönetim” terimlerinin hangi alanda birbirlerinin yerine kullanılabilir, hangi alanlarda farklı şekillerde ifade edilmeleri gerektiği konusunda bir fikir ve uygulama birliğine ulaşılması elzem hâle gelmiştir. Bunun için de konunun, kamu yönetimi alanındaki bilim insanları tarafından dikkate alınması ve incelenmesi gerekmektedir. Çünkü kamu yönetimi alanını kuşatan söz konusu kavram karmaşası, ancak bu şekilde giderilebilir.

Kaynaklar

- Akdoğan, A. A., 2007. Habermas’ın Sistem Kuramı Eleştirisi Çerçevesinde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Müzakereci Demokrasi. *Amme İdaresi Dergisi*, 40(4): 21-44.
- Arslan, M., 2019. *Süleyman Demirel*. İletişim Yayıncılık, İstanbul.
- Ayman Güler, B., 2018. *Türkiye’nin Yönetimi: Yapı*. İmge Kitabevi, Ankara.

- Bhatta, G., 2006. *International Dictionary of Public Management and Governance*. Routledge, New York.
- Bilgiç, V., 2008. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı. Balcı, A., Nohutçu, A., Öztürk, N. K. ve Coşkun, B. (Eds.), *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, ss. 27-46.
- Bowen, G. A., 2009. Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2): 27-40.
- Charlton, T. L. (Ed.), 1984. *Oxford Latin Dictionary*. Oxford University Press, New York.
- Çevikbaş, R., 2012. Yeni Kamu Yönetimi ve Türkiye Uygulamaları. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 1(2): 9-32.
- Çolak, Ç., 2019. Why the New Public Management is Obsolete: An Analysis in the Context of Post-New Public Management Trends. *Croatian and Comparative Public Administration*, 19(4): 517-536.
- Çolak, Ç., 2020. *Kamu Yönetiminde Üçüncü Bir Paradigma İddiası: Yeni Kamu Yönetişimi Teorisi ve Uygulamaları*. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 235 sayfa, Trabzon.
- Demir, Ö. ve Acar, M., 2005. *Sosyal Bilimler Sözlüğü*. 6. Baskı, Adres Yayınları, Ankara.
- Devellioğlu, F., 2008. *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lügat (Eski ve Yeni Harflerle)*. Güneşçay, A. S. (Yay. Haz.), 25.Baskı, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Dunleavy, P. ve Hood, C., 1994. From Old Public Administration to New Public Management. *Public Money & Management*, 14(3): 9-16.
- Dunsire, A., 2018. Administration. In: Shafritz, S. M. (Ed.), *International Encyclopedia of Public Policy and Administration*. Volume: 1 (A-C), Routledge, New York.
- Ergun, T., 2015. *Kamu Yönetimi: Kuram / Siyasa / Uygulama*. 2.Baskı, TODAİE Yayınları, Ankara.
- Frederickson, H. G., 1976. The Lineage of the New Public Administration. *Administration & Society*, 8(2): 149-175.
- Glare, P. G. V. (Ed.), 2005. *Oxford Latin Dictionary*. Oxford University Press, New York.
- Göçoğlu, V. ve Gündüz, O., 2020. Kamu Yönetimi Reformlarını Yeni Kamu İşletmeciliği Bağlamında Okumak. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 6(1): 1-16.
- Gözler, K., 2019. *Türkiye'nin Yönetim Yapısı (T.C. İdari Teşkilatı)*. 2. Baskı, Ekin Yayınları, Bursa.
- Gözübüyük, Ş. ve Tan, T., 2016. *İdare Hukuku I*. Turhan Kitabevi, Ankara.
- Hood, C., 1991. A Public Management for All Seasons. *Public Administration*, 69(1): 3-19.
- Hughes, O. E., 1994. *Public Management and Administration*. St. Martin's Press, New York.
- Hughes, O. E., 2014. *Kamu İşletmeciliği & Yönetimi*. Kalkan, B., Akın, B. ve Akın, Ş. (Çev.), BigBang Yayınları, Ankara.
- Hosseini, E., Sarfallah, S., Bakhshipour, F. ve Dolatabadi, H. R., 2012. The Impact of Using Etymological Analysis on Teaching Vocabulary to EFL University Students. *Theory and Practice in Language Studies*, 2(9): 1868-1876.
- Karaçor, S. ve Oltulu A., 2011. Demokrasi ve Yönetişim Boyutuyla Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 11(22): 403-418.
- Kasapoğlu, A., 2013. Kur'an'ı Anlamada Semantik Yöntem. *Hikmet Yurdu*, 6(11): 105-178.
- Keams, K. P., 2018. Management Science in the Public Sector. In: Farazmand, A. (Ed.), *Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy, and Governance*. Springer, Cham, pp. 3878-3884.
- Kocaoğlu, M., 2018. Yönetim (Administration / Management). Mamur Işıkcı, Y. ve Alacadağlı, E. (Eds.), *Kamu Yönetimi Ansiklopedisi*. Astana Yayınları, Ankara, ss. 827-833.
- Köseoğlu, Ö. ve Sobacı, M. Z. (Eds.), 2015. *Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları: Yeni Kamu İşletmeciliği ve Ötesi*. Dora Yayıncılık, Bursa.
- Lamba, M., 2014. Yeni Kamu Yönetimi Perspektifinden Türkiye'de Kamu Yönetimi Reformları: Genel Gerekçeler Üzerinden Bir İnceleme. *Süleyman*

- Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19(3): 135-152.
- Learmonth, M., 2005. Doing Things with Words: The Case of 'Management' and 'Administration'. *Public Administration*, 83(3): 617-637.
- Leblebici, D. N., Ömürganülşen, U. ve Aydın, M. D., 2001. Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımında Önemli Bir Araç: Toplam Kalite Yönetimi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1): 123-135.
- Marini, F. (Ed.), 1971. *Toward a New Public Administration: The Minnowbrook Perspective*. Chandler Pub., Scranton.
- Osborne, D. ve Gaebler, T., 1992. *Reinventing Government: How the Entrepreneurial Spirit is Transforming the Public Sector*. Addison-Wesley, Massachusetts.
- Oxford University, 1961a. *The Oxford English Dictionary*, Volume I (A-B), Oxford University Press, London.
- Oxford University, 1961b. *The Oxford English Dictionary*, Volume VI (L-M), Oxford University Press, London.
- Ömürganülşen, U., 2003. 'İdare' Terimi Niçin Korunmalı ve Yaşatılmalıdır?. *İdarecinin Sesi Dergisi*, 15(96): 54-56.
- Özer, M. A., 2014. *Kamu ve Özel Sektör Yönetimi İçin Yönetim Sözlüğü*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Özer, M. A., 2015. *Yeni Kamu Yönetimi*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Özkök, E., 1999. Türkiye Yönetilmez, İdare Edilir. *Hürriyet*. 08.01.1999, <https://www.hurriyet.com.tr/turkiye-yonetilmez-idare-edilir-39057086>, (Erişim Tarihi: 31.08.2020).
- Parlak, B., 2011. *Kamu Yönetimi Sözlüğü*. MKM Yayıncılık, Bursa.
- Parlak, B., 2013. *Yönetim Bilimi ve Çağdaş Yönetim Teknikleri*. Beta Basım, İstanbul.
- Pollitt, C. ve Bouckaert, G., 2000. *Public Management Reform: A Comparative Analysis*. Oxford University Press, New York.
- Pyun, H. O. ve Gamassou, C. E., 2018. Looking for Public Administration Theories?. *Public Organization Review: A Global Journal*, 18(2): 245-261.
- Robbins, S. P., Decenzo, D. A. ve Coulter, M., 2013. *Yönetimin Esasları: Temel Kavramlar ve Uygulamalar*. Ögüt, A. (Çev.), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Robertson, D., 2004. *The Routledge Dictionary of Politics*. 3th Edition, Routledge, New York.
- Routh, S. R., 2011. Administrative Law. In: Kurian, G. T. (Ed.), *The Encyclopedia of Political Science*. CQ Press, Washington, pp. 13-14.
- Sami, Ş., 2010. *Kâmus-ı Türkî*. Çağrı Yayınları, İstanbul.
- Saylam, A., 2019. Cumhurbaşkanlığı Teşkilatındaki Yeniden Yapılanma Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımı ile Ne Kadar Örtüşmektedir?. *Yasama Dergisi*, (40): 11-32.
- Stivers, C., 2003. Administration versus Management: A Reading from beyond the Boundaries. *Administration & Society*, 35(2): 210-230.
- Svensén, B., 1993. *Practical Lexicography: Principles and Methods of Dictionary-Making*. Oxford University Press, Oxford.
- Şanlı Atay, Y., 2018. İdare (Administration). Mamur Işıkcı, Y. ve Alacadağlı, E. (Eds.), *Kamu Yönetimi Ansiklopedisi*. Astana Yayınları, Ankara, ss. 355-360.
- TDK, 2015. *Türkçe Sözlük*. 10.Baskı, TDK Yayınları, Ankara.
- Timurtaş, F. K., 2011a. *Osmanlı Türkçesine Giriş: Eski Yazı – Gramer – Aruz – Metinler*. 30.Baskı, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Timurtaş, F. K., 2011b. *Osmanlı Türkçesi Grameri: Eski Yazı ve İmlâ – Arapça – Farsça – Eski Anadolu Türkçesi*. 13.Baskı, Alfa Yayınları, İstanbul.
- TODAİE, 2014. *Kamu Yönetimi Sözlüğü (Fransızca ve İngilizce Karşılıklarıyla)*. 3.Baskı, TODAİE Yayınları, Ankara.
- Turgut, H., 2016. Teğmen Demireli Nezaretten Kurtardı. *Hürriyet*. 16.06.2016, <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/tegmen-demireli-nezaretten-kurtardi-40118530>, (Erişim Tarihi: 31.08.2020).

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982. *Resmî Gazete*.
Tarih: 09.11.1982, Sayı: 17863.

URL, <http://www.katalog.ktu.edu.tr/>, (Erişim Tarihi:
10.07.2021).

Waldo, D., 1968. Public Administration in a Time of
Revolutions. *Public Administration Review*, 28(4): 362-
368.

Yaşamış, F. D., 1997. Kamu Yönetimi Kuramında ve
Uygulamasında Yeni Gelişmeler:
“Administration”dan “Management”a. *Türk İdare
Dergisi*, (417):